

Herba pigotera

✘ (Flora de Montserrat: L'herba pigotera, article publicat per Josep Nueta i Badia, Josep M. Panareda i Clapés al Butlletí del Santuari nº 10, setembre-desembre 1984)

Amb aquest nom popular d'herba pigotera, provinent del Baix Ebre i del Baix Camp, és conegut el *Polypodium vulgare* L. s.l., Actualment, però, sembla que hom es decanta pel neologisme polipodi

Els polipodis són unes falgueres que es poden distingir clarament de totes les altres falgueres que es fan al nostre país. En síntesi aquestes són les principals característiques: tenen les fulles o frondes retallades fins a l'eix en segments estrets de marges enters o dentats força paral·lels. Aquests segments són glabres, és a dir, sense pels i es disposen perpendicularment a l'eix; s'eixamplen a la base i s'uneixen amb la base del segment següent.

Al revers de la fronda i situats cap als extrems, trobem els sorus - una mena de motes globuloses arrodonides d'un color groc de rovell - on hi ha els esporangis.

Les falgueres, que són plantes sense flors, es reproduïxen per mitja de les espores contingudes als esporangis.

La planta té un rizoma gruixut esquamos de color bru negrenc.

A Montserrat hi ha representats tots els polipodis que trobem als Països Catalans. Podeu provar de distingir-los amb aquesta clau simplificada:

- Fronda de perímetre \pm triangular, sobtadament atenuada a l'extrem superior. (Dibuix A) - *Polypodium vulgare* L. subsp. *Serrrlatum* Arcang. (= *P. cambricum* L.)
- Fronda de perímetre \pm lanceolat, regularment atenuada a l'extrem superior.
- Segments de la fronda enters o molt poc dentats, amb l'extrem obtús. (Dibuix B). - *Polypodium vulgare* L. subsp. *vulgare*.
- Segments de la fronda dentats, amb l'extrem agut. *Polypodium vulgare* L. subsp. *prionodes* (Asch.) Rothm. (*P. interjectum* Shivas).

A Montserrat els polipodis es troben en indrets ombrívols, a les fissures de les roques i sobre els coixins de molsa que recobreixen les roques, sempre a cobert del sol orientats al nord.

La subsp. *serrulatum* és la més abundant i es fa entre 200 i 1200 metres. Les altres dues, *vulgare* i *prionodes*, són pròpies de regions més septentrionals; a Montserrat són molt rares i es troben a la part alta de la muntanya, car prefereixen sols descalcificats, o arrelen a les rabasses de les alzines, entre (800) 900 i 1200 metres.

Pràcticament, ajudats del dibuix, us serà fàcil de reconèixer les dues subspècies primeres, però la darrera és difícil de determinar. Tanmateix, els qui vulguin aprofundir l'estudi de les nostres falgueres poden disposar d'un llibre excel·lent: el primer volum de la Flora dels Països Catalans dels professors Oriol de Bolòs i Josep Vigo, que ha publicat Editorial Barcino, on les falgueres i altres grups de plantes són estudiats amb la profunditat i competència que aquests botànics tenen demostrades a bastament.